

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 30. martā
(OR. en)

7765/22

ENER 115
ENV 306
CONSOM 76
COMPET 199
IND 98
MI 242

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 30. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	C(2022) 2026 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS Ekodizaina un energomarķējuma darba plāns 2022.–2024. gadam

---

Pielikumā ir pievienots dokuments C(20\22) 2026 *final*.

Pielikumā: C(2022) 2026 *final*

Briselē, 30.3.2022.
C(2022) 2026 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Ekodizaina un energomarkējuma darba plāns 2022.–2024. gadam

{SWD(2022) 101 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Ekodizaina un energomarķējuma darba plāns 2022.–2024. gadam

1. IEVADS

Saspilējums enerģētikas tirgū, kas Eiropas Savienību ir skāris pēdējos mēnešos, ir spēcīgs atgādinājums par riskiem un izmaksām, kas parasti rodas, lielā mērā paļaujoties uz importētu fosilo kurināmo, un to vēl vairāk saasina Krievijas uzbrukums Ukrainai. Enerģijas cenas jau atkal ir nonākušas politiskās uzmanības centrā, ņemot vērā to reālo ietekmi uz Eiropas iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Tomēr **tā nav Eiropas pirmā enerģētikas krīze, un tā, visticamāk, nebūs arī pēdējā, ja vien mēs nepalielināsim noturību**, palielinot investīcijas zaļās pārkārtošanās procesam un, to darot, par prioritāti izvirzot energoefektivitāti¹. Pašreiz dekarbonizētas enerģijas jaudas nebūt nav pietiekamas, lai apmierinātu visas enerģijas vajadzības, un šādos apstākļos mazāks enerģijas patēriņš var dot tūlītēju ieguldījumu. Raugoties nākotnē, enerģijas ietaupījums ir nepieciešams, lai izveidotu izmaksu ziņā optimālu un noturīgu energosistēmu, kas spēj nodrošināt visiem pieejamus energopakalpojumus un risināt enerģētiskās nabadzības problēmu². Energoefektivitāte būs arī viens no galvenajiem aspektiem *RePowerEU* plānā, kuru ES vadītāji ir uzdevuši Komisijai iesniegt līdz maijam.

Svarīga šīs programmas daļa ir ES ekodizaina un energomarķējuma politika. Vienotā tirgus noteikumi uzņēmumiem, iedzīvotājiem un valdībām atvieglo un padara lētāku pāreju uz tīru enerģiju, kā arī palīdz sasniegt ES energoefektivitātes un Eiropas zaļā kursa, tostarp aprites ekonomikas programmas, mērķus. Tie rada uzņēmējdarbības iespējas un palielina noturību, proti, nosaka saskaņotus noteikumus energopatēriņu ietekmējošiem produktiem tādos aspektos kā enerģijas patēriņš, ūdens patēriņš, emisiju līmeņi un materiālefektivitāte un stimulē gan pieprasījumu pēc ilgtspējīgākiem produktiem, gan to piedāvājumu, vienlaikus **ievērojami samazinot enerģijas lietotāju izdevumus**: aplēses liecina, ka **ietaupījumi 2021. gadā pārsniedza 120 miljardus EUR un 2022. gadā ietaupījums varētu divkāršoties**³.

Pašreizējo ES ekodizaina noteikumu iespēju robežās un sinerģijā ar uzsvaru uz energoefektivitāti šis darba plāns pastiprināti **koncentrējas uz ekodizaina apritīguma aspektiem**, ievērojot iepriekšējā darba plānā⁹ izklāstīto piemēru un 2020. gada aprites ekonomikas rīcības plānu⁴. Tādējādi jau pirms ilgtspējīgu produktu ekodizaina regulas stāšanās spēkā un aizstājot pašreizējo

¹ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/1749 (2021. gada 28. septembris) par principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”: no principiem pie prakses. Vadlīnijas un piemēri principa ieviešanai lēmumu pieņemšanā enerģētikas nozarē un ārpus tās.

² Sk. arī COM(2021) 801: Priekšlikums PADOMES IETEIKUMS par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti.

³ Sk. dienestu darba dokumentu.

⁴ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_it.

Ekodizaina direktīvu, ir iespējams izpētīt un tiks izpētītas jaunas konkrētiem produktiem piemērojamas prasības attiecībā uz materiālefektivitāti. Šādai pieejai būtu vēl vairāk jāuzlabo apritīgums un kopumā jāsamazina energopatēriņu ietekmējošu produktu vidiskā un klimatiskā pēda, kā arī jāstiprina ES noturība.

Gan **Ekodizaina direktīvā**⁵, gan **Energomarķējuma pamatregulā**⁶ ir noteikti kritēriji pasākumu pieņemšanai konkrētām produktu grupām. Tajos arī prasīts, lai prioritātes tiktu noteiktas, izmantojot **regulāri atjauninātus tekošos darba plānus**, kuros izvērtē panākto progresu un ietver indikatīvas prioritātes attiecībā uz jaunām energopatēriņu ietekmējošu produktu grupām, kas jāņem vērā.

Šā plāna pamatā ir darbs, kas paveikts kopš pirmās Ekodizaina direktīvas un iepriekšējo darba plānu pieņemšanas (aptverot laikposmu no 2009. līdz 2011. gadam⁷, no 2012. līdz 2014. gadam⁸ un no 2016. līdz 2019. gadam⁹), taču tas attiecas arī uz darbu, kas jāveic saskaņā ar Energomarķējuma pamatregulu, kurā noteikti termiņi esošo marķējumu skalas atjaunināšanai, un tajā ir izvērtēts progress, kas panākts saistībā ar Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistru (*EPREL*). Visbeidzot, plāns attiecas arī uz līdzīgu darbu **riepu marķēšanas** jomā, lai gan tam ir cits juridiskais pamats¹⁰.

Ilgspējīgu produktu ekodizaina regula, kas pieņemta vienlaikus ar šo darba plānu, aizstās Ekodizaina direktīvu ar regulu, kas piemērojama plašākam produktu klāstam, un ļaus vēl vairāk paplašināt reglamentētajiem produktiem piemērojamās ilgtspējas prasības. Līdz brīdim, kad šī jaunā regula stāsies spēkā, īstenošana turpināsies saskaņā ar spēkā esošo direktīvu. **Šajā dokumentā galvenā uzmanība pievērsta energopatēriņu ietekmējošiem produktiem** un izklāstītas to prioritātes un plānošana. Tajā sniegts pārskats par konkrētiem produktiem vēltīto un horizontālo darbu, kas saistīts ar šā lielā tieši piemērojamo ES tiesību aktu kopuma īstenošanu, konsolidēšanu un turpmāku pilnveidošanu. Turpmāk, tiklīdz būs pieņemta Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula (IPER), darbs pie energopatēriņu ietekmējošiem produktiem tiks integrēts plašākos IPER darba plānos un arī turpmāk būs viena no galvenajām prioritātēm.

Pašlaik aptuveni 30 energopatēriņu ietekmējošo produktu grupas reglamentē ar **aptuveni 50 pasākumiem**. Tie attiecas uz miljardiem produktu¹¹, ko katru gadu laiž tirgū un kas katru dienu tieši ietekmē piegādātājus, mazumtirgotājus, uzņēmumus un patērētājus. Aptuveni **puse no ES kopējā enerģijas galapatēriņa** tiek patērēta produktiem, uz kuriem attiecas šie tiesību akti.

---

⁵ Direktīva 2009/125/EK.

⁶ Regula (ES) 2017/1369.

⁷ COM(2008) 0660 final.

⁸ SWD(2012) 434 final.

⁹ COM(2016) 773 final.

¹⁰ Regula (ES) 2020/740 par riepju marķēšanu attiecībā uz degvielas patēriņa efektivitāti un citiem parametriem.

¹¹ Tiek lēsts, ka 2020. gadā ES27 valstīs tika pārdoti aptuveni 3 miljardi produktu, uz kuriem attiecas pasākumi, t. sk. 1,5 miljardi gaismas avotu, 880 miljoni elektronikas produktu, 350 miljoni riepju un 240 miljoni citu produktu.

Darba plāna sagatavošana liecina, ka, **iekļaujot jaunus energopatēriņu ietekmējošos produktus, joprojām ir iespējams panākt ievērojamus un rentablus ietaupījumus.** Tajā pašā laikā galvenā atziņa no pēdējā darba plāna īstenošanas ir tāda, ka, **lai pilnībā izmantotu šīs politikas jomas sniegtās priekšrocības, būs vairāk jāaskaņo ieceres un resursi gan politikas īstenošanai ES līmenī, gan dalībvalstu rīcībai tirgus uzraudzības jomā.**

2. POLITIKAS PAREDZAMĀ IETEKME

Jaunākajā Ekodizaina ietekmes novērtējuma ziņojumā¹² lēsts, ka ES ekodizaina un energomarkējuma noteikumu kumulatīvā ietekme 2020. gadā **samazināja primāro enerģijas pieprasījumu Eiropas Savienībā par 7 % jeb 1037 TWh gadā** (aptuveni 170 Mt CO₂ ekvivalenta SEG samazinājums), t. sk. aptuveni 16 mljrd. m³ gāzes. Enerģijas ietaupījums no pašreizējiem pasākumiem turpmākajos gados **ievērojami palielināsies**, īpaši krājumu apgrozījuma dēļ, un laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam ietaupījumi vidēji pārsniegs 1500 TWh gadā. Vairāk nekā 60 % no enerģijas ietaupījumiem 2020. gadā nodrošināja dzīvojamo ēku sektors, 24 % – pakalpojumu nozare un 10 % – rūpniecības nozare. ES noteikumi 2020. gadā nodrošināja enerģijas patērētājiem ieguvumus 60 miljardu EUR apmērā gadā (aptuveni 0,4 % no ES IKP) jeb 210 EUR gadā uz vienu mājsaimniecību. Līdzīgi, salīdzinot ar nemainīgas politikas scenāriju, 2020. gadā tika radīti papildu uzņēmējdarbības ieņēmumi aptuveni 21 miljarda EUR apmērā gadā, un tiek lēsts, ka līdz 2030. gadam tie pieaugs līdz 29 miljardiem EUR gadā. Tas atbilst vairāk nekā 320 000 tiešu jaunu darbvietau pieaugumam 2020. gadā (līdz 2030. gadam – 430 000 darbvietau). **Aplēses veiktas, pamatojoties uz enerģijas cenām pirms to straujā kāpuma 2021. gadā** (sīkāku informāciju skatīt dienestu darba dokumentā).

Vispārīgāk runājot, nesen veikts Starptautiskās Enerģētikas aģentūras pētījums¹³ liecina, ka valstīs, kurās ir ilgtermiņa politika, ierīces parasti patērē par 30 % mazāk enerģijas nekā tās patērētu, ja šādas politikas nebūtu. Tiek lēsts, ka garākās darbības programmas, piemēram, ASV un ES, katru gadu **samazina aptuveni 15 % no kopējā elektroenerģijas patēriņa** (kas ES programmas gadījumā aptuveni atbilst daudzumam, kas Eiropas Savienībā šobrīd tiek saražots no vēja enerģijas jeb 2–3 reizes vairāk nekā saražo saules paneli).

Eiobarometra aptauja liecina, ka **lielākā daļa ES patērētāju (93 %) atpazīst energomarkējumu** un 79 % to ņem vērā, pērkot ierīces¹⁴. Nesenie zinātniskie pētījumi¹⁵ apstiprina, ka kategoriju norādošajiem markējumiem, piemēram, ES energomarkējumam, ir lielāka ietekme uz patērētāju paradumiem nekā alternatīviem markējumiem.

¹² Ekodizaina ietekmes novērtējuma (EIN) 2020. gada ziņojums: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/72143>.

EIN izmantoti Eurostat dati, arī enerģijas bilance (nrg_bal_c) un dati par enerģijas dezagregēto galapatēriņu mājsaimniecībās – daudzumi (nrg_d_hhq).

¹³ “Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programs: 2021 update”: <https://www.iea-4e.org/projects/eesl-achievements-reports/>.

¹⁴ Eiobarometra aptauja Nr. 492, 2019. gada maijs: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2238>.

¹⁵ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127006>.

3. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS UN NO IEPRIEKŠĒJIEM DARBA PLĀNIEM GŪTĀS ATZIŅAS

Pārskats par ieviestajiem pasākumiem ir pieejams tiešsaistē¹⁶. No 2022. gada 1. marta ir spēkā ekodizaina noteikumi 29 produktu grupām, savukārt energomarkējuma noteikumi attiecas uz 15 produktu grupām. Nozares brīvprātīgās vienošanās ir atzītas attiecībā uz spēļu konsolēm un attēlu veidošanas iekārtām. Puses 2020. gadā izbeidza senāko vienošanos par kompleksām televizoru pierīcēm, jo samazinājās attiecīgo produktu tirgus daļa (uz šādiem produktiem joprojām attiecas horizontālie noteikumi par elektroenerģijas patēriņu gaidstāves un izslēgtā režīmā¹⁷).

Šim darba plānam ir pievienots arī detalizēts apraksts par progresu, kas panākts saistībā ar prioritātēm un darbiem, kas noteikti pēdējā, 2016. gada, darba plānā¹⁸. **Ir paveikts daudz**, arī modernizēti galveno patēriņa produktu – ledusskapju, veļas mazgājamo mašīnu, televizoru un gaismas avotu – energomarkējumi un pieņemtas ekodizaina prasības vairākiem citiem produktiem, no serveriem līdz elektromotoriem. Tomēr **aptuveni 40 % darbu joprojām ir izstrādes procesā** un tiks pārcelti uz pašreizējo plānošanas periodu. Daudzi no pabeigtajiem darba virzieniem nav noveduši pie jaunu noteikumu pieņemšanas, bet ir izbeigti, jo Komisija nolēma pārtraukt darbu pavisam vai vismaz uz laiku neturpināt darbu pie tiesību aktu izstrādes, vai nu tāpēc, ka detalizētas izpētes parādīja, ka potenciāls bija mazāks vai grūtāk izmantojams, nekā sākotnēji tika domāts, vai arī tāpēc, ka ierobežoto personāla resursu kontekstā dominēja citas prioritātes, vai arī abu minēto faktoru dēļ. **Logi, roku žāvētāji, kompresoru iekārtas un elektriskās tējkannas ir daži no piemēriem, pie kuriem darbs netika turpināts**, jo to potenciāls bija ierobežots vai grūti realizējams, un to nav bijis iespējams izmantot ar pieejamajiem administratīvajiem resursiem.

Labāka regulējuma pamatprincips ir nepieciešamība regulāri pārskatīt un pielāgot spēkā esošos noteikumus, lai nodrošinātu, ka tie joprojām ir nozīmīgi, iedarbīgi un atbilst paredzētajam mērķim, **ņemot vērā tirgus un tehnoloģiju attīstību**. Atzīstot šo faktu, visos ekodizaina un energomarkējuma noteikumos, kā arī pamata tiesību aktos ir ietvertas īpašas pārskatīšanas klauzulas ar saistošiem termiņiem, līdz kuriem Komisijai jāiesniedz pārskati vai jāpieņem pārskatītie noteikumi. Lai izvairītos no nevajadzīgas kavēšanās, Komisija turpmāk pieņems individuālus pasākumus attiecībā uz konkrētām produktu grupām, kad tās būs gatavas, ja vien ārkārtas apstākļi neliks rīkoties citādi¹⁹.

Galvenā gūtā pieredze ir tāda, ka laika gaitā kopējais darbs, kas nepieciešams **galveno “uzturēšanas” darbu īstenošanai**, ievērojami palielinās, paplašinoties tiesību aktu darbības jomai (attiecībā uz produktiem un prasību veidiem), un ka **šis darbs ir labāk jāņem vērā, nosakot prioritātes**. Pretējā gadījumā tas radīs **kavēšanos, kam būs būtiskas sekas attiecībā uz negūtajiem ieguvumiem**. Tas bija viens no galvenajiem konstatējumiem revīzijā, ko

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign_en.

¹⁷ Komisijas Regula (EK) Nr. 1275/2008.

¹⁸ SWD(2022) 101.

¹⁹ Sk. arī Regulas (ES) 2017/1369 16. panta 4. punktu.

2019. gadā veica **Eiropas Revīzijas palāta (ERP)**²⁰. Attiecībā uz trim atlasītiem produktiem revīzijā tika konstatēts, ka sagatavošanās procesam bija vajadzīgi attiecīgi 8, 7 un 6 gadi paredzēto 3,5 gadu vietā. Tāpēc “uzturēšanas” darbs ir ļoti svarīgs aspekts darba plānā. Tajā pašā laikā Komisija centīsies racionalizēt procesu, integrējot pārskatīšanas pētījumus izvērtējumos, ko veic paralēli ietekmes novērtējumiem, un labāk saskaņojot apspriedes Apspriežu forumā ar vispārējo labāka regulējuma procesu.

Vēl viena svarīga pēdējā laika pieredze ir **tehniskās standartizācijas darba būtiskā nozīme** ekodizaina un energomarkējuma jomā. Vispārējās tiesas 2018. gada nolēmums²¹, ar kuru atcēla putekļsūcēju energomarkējuma regulu, parādīja, ka regulas var būt neaizsargātas pret tiesvedību, ja rodas šaubas par to, vai testa apstākļi ir reprezentatīvi attiecībā uz reālajiem izmantošanas apstākļiem. Tajā pašā laikā jaunākais un ar to saistītais nolēmums²² skaidri apstiprināja, ka arī testiem ir jābūt precīziem un atkārtojamiem. Ņemot vērā tehnoloģiju un lietotāju paradumu daudzveidību, laicīga saskaņotu standartu izstrāde ar metodēm, kas nodrošina labu kompromisu starp šiem kritērijiem, ir tipiska problēma, un bieži vien šis process ir sarežģīts un patērē daudz resursu. Jaunajā ES standartizācijas stratēģijā²³ ir ierosināts pasākumu kopums, lai padarītu Eiropas standartizācijas sistēmu funkcionālāku un dinamiskāku, standartus atkal izvirzītu noturīgā, zaļā un digitālā ES vienotā tirgus pamatā un stiprinātu Eiropas standartizācijas sistēmas globālo nozīmi.

4. KONKRĒTIEM PRODUKTIEM NOTEIKTĀS PRIORITĀTES TURPMĀKAJOS GADOS

4.1. Spēkā esošo pasākumu pārskatīšana

Komisijai līdz 2024. gada beigām ir jāiesniedz vai jāpieņem 38 pārskatīšanas dokumenti, bet 2025. gadā – vēl 8 pārskatīšanas dokumenti, pie kuriem darbs attiecīgi būs jāuzsāk iepriekš (sk. sarakstu dienestu darba dokumentā). Šie pārskati kopā sniedz ievērojamas iespējas turpmākiem energoefektivitātes un materiālefektivitātes ietaupījumiem: pirmās aptuvenās aplēses liecina, ka **vismaz 170 TWh (aptuveni 600 petadžoulu (PJ) jeb siltumapgādes pieprasījums no aptuveni 15 miljoniem mājstāvu) varētu nodrošināt papildu izmantošanas posma ietaupījumus, kā arī rastos papildu ieguvumi** saistībā ar materiālefektivitāti / aprites ekonomiku, taču tie būs arī lieli pūliņi un dominēs pašreizējā darba plānā.

Komisija plāno darbu pie pārskatīšanas noteikt par prioritāti trijās galvenajās grupās, balstoties uz turpmāk minētajiem pamatojumiem.

- **Siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtas;** renovācijas viļņa kontekstā Padome aicināja Komisiju *“paātrināt pie siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtām notiekošo darbu,*

²⁰ Īpašais ziņojums 01/2020:ES rīcība ekodizaina un energomarkējuma jomā: nozīmīgs devums energoefektivitātes uzlabošanā, ko mazina ievērojama kavēšanās un neatbilstība.

²¹ Vispārējās tiesas 2018. gada 8. novembra spriedums lietā T-544/13 RENV.

²² Vispārējās tiesas 2021. gada 8. decembra spriedums lietā T- 127/19.

²³ COM(2022) 31 final, 2.2.2022.

*iespējami drīz atjauninot energomarķējumu skalas*²⁴. Šis darbs patiešām būs būtisks ieguldījums ēku dekarbonizācijā un nulles piesārņojuma rīcības plānā²⁵, kas ir daļa no vispārējiem zaļā kursa mērķiem, un šie produkti ir ražojumi ar augstāko enerģijas patēriņu no visiem reglamentētajiem produktiem.

- Citas produktu grupas ar **energomarķējumu skalas atjaunināšanai**²⁶; patērētājiem arī turpmāk jābūt iespējai uzticēties ES energomarķējumam kā atbilstošam un atjauninātam mūsdienīgam instrumentam, lai pamatotu savu izvēli; tāpēc ir svarīgi laikus atjaunināt atlikušo “veco” energomarķējumu, arī pēc skalas, un tas ir arī nepieciešams, lai pilnībā izmantotu *EPREL* piedāvātās jaunās iespējas.
- Pabeigt **dažus citus pārskatus**, kas rada ievērojamu papildu ietaupījumu potenciālu enerģijas vai materiālu ietaupījumu ziņā, kas jau sen bija jāpabeidz, vai gadījumos, kad īpaši apstākļi liecina par skaidru vai steidzamu vajadzību veikt pārskatīšanu (piemēram, ūdenssūkņi, ventilatori, ārējie barošanas avoti).

4.2. Pabeidzamie jaunie pasākumi, kas uzsākti saskaņā ar iepriekšējiem darba plāniem

Iepriekšējos darba plānos ir apzināti produkti, attiecībā uz kuriem ekodizaina un energomarķējuma pasākumi šķita visdaudzsološākie, pamatojoties uz darbības jomas izpēti un provizoriskām aplēsēm. Daži no šiem darba virzieniem joprojām turpinās un tiek pārnesti uz pašreizējo darba plānu gaidāmo papildu ieguvumu dēļ.

Ir ievērojami pavirzījies uz priekšu darbs, novērtējot **mobilo tālrunu un planšetdatoru** ekodizaina prasību un energomarķējuma shēmas iespējamību. Prasības ietekmētu energoefektivitātes, kā arī materiālefektivitātes (ilgizturības, remontējamības, modernizējamības un reciklēšanas) aspektus. Paredzēts, ka noteikumi tiks pieņemti līdz 2022. gada beigām.

Tāpat ir krietni pavirzījies uz priekšu darbs, ko veic, lai novērtētu, vai ir iespējams noteikt ekodizaina prasības un energomarķējumu **saules enerģijas moduļiem, pārveidotājiem un sistēmām**, to vidū iespējamās prasības par oglekļa pēdu.

Attiecībā uz **attēlu veidošanas iekārtām** Komisija ir novērtējusi nozares pārstāvju ierosināto brīvprātīgās vienošanās pārskatīšanu un secina, ka, pieņemot pārskatīto dokumentu, netiktu sasniegti aprites ekonomikas rīcības plānā (AERP) aplūkotie mērķi un ka to nevar uzskatīt par atbilstīgu vadlīnijām par pašregulācijas²⁷ instrumentiem, jo īpaši attiecībā uz patēriņa preču iespējamu atkalizmantošanu. Kā paziņots AERP, Komisija uzsāks regulatīvo pasākumu sagatavošanu šai produktu grupai.

²⁴ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf.

²⁵ COM(2021) 400 final, 12.5.2021.

²⁶ Veļas žāvētāji, ventilācijas iekārtas, mājāsaimniecības ēdiena gatavošanas ierīces.

²⁷ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.329.01.0109.01.ENG&toc=OJ:L:2016:329:TOC.

Komisija turpina horizontālu darbu pie **IKT produktiem**, kā paziņots 2016.–2019. gada darba plānā, veicot īpašu IKT pētījumu²⁸. Pirmajā daļā tika gūti pierādījumi priekšizpētei, kas pabeigta pirms pašreizējā darba plāna, par vairāku IKT produktu grupu sniegumu un potenciālajiem ietaupījumiem²⁹. Otrajā daļā tiks aplūkots IKT produktu kopējais enerģijas patēriņš (arī to savienojamības un datu pārraides dēļ), materiālefektivitāte un uzvedības aspekti, lai noteiktu visefektīvākos veidus, kā tos vajadzības gadījumā reglamentēt. Novērtējumā būtu jāņem vērā tehnoloģiju attīstības temps katrā produktu grupā.

Vienlaikus Komisija turpina darbu pie **enerģijas viedajām ierīcēm**, lai attīstītu pieprasījuma puses elastības potenciālu mājokļu vai pakalpojumu nozarēs. Tā kā galvenais jautājums, kas konstatēts iepriekšējos pētījumos, bija sadarbība, Komisija plāno veicināt saskaņotu tirgus attīstību un nozares atbilstību atvērtiem standartiem, izmantojot brīvprātīgu pieeju³⁰. Šis darbs ir **saistīts ar vairākiem citiem darbības virzieniem**, to vidū dažiem no tiem, kas tiks sīkāk aplūkoti gaidāmajā **Enerģētikas digitalizācijas rīcības plānā**³¹.

4.3. Riepu marķējumu sakarā veicamie konkrētie uzdevumi

Saskaņā ar **Riepu marķēšanas regulu** Komisijai ir jāveic vairāki konkrēti uzdevumi, to vidū:

- līdz 2022. gada jūnijam pieņemt deleģēto aktu, ar ko ievieš **jaunas informācijas prasības atjaunotām riepām**, pieņemot, ka ir pieejama piemērota testēšanas metode. Tomēr metode vēl nav pieejama, bet tiek strādāts pie tās izveides. Riepu atjaunošanai ir **nozīmīgs ietaupījumu potenciāls ietaupīt naftu** un citus materiālus;
- pieņemt deleģēto aktu par **nodiluma/nobraukuma marķēšanu**, ja ir pieejama piemērota testēšanas metode, kas **veicina plašāku AERP rīcību mikroplastmasas jomā**. Tomēr metode vēl nav pieejama, bet tiek strādāts pie tās izveides;
- koordinēt darbu, kas saistīts ar **testēšanas starplaboratoriju saskaņošanu atbilstīgi Riepu marķēšanas regulai**, kas būtiski ietekmē arī ES tiesību aktus par vieglo transportlīdzekļu un lielas noslodzes transportlīdzekļu CO₂ emisijām. Jaunākais ziņojums publicēts 2021. gada decembrī³²;
- lai gan **regulas pārskatīšana** ir paredzēta līdz 2025. gadam, nozare ir norādījusi uz nepieciešamību to turpināt, jo tagad nepārprotami ir nepieciešama **skalas atjaunināšana**, ko

---

²⁸ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/522/home>.

²⁹ Piemēram, uzņēmumu tīkla iekārtas, mazas tīkla iekārtas izmantošanai mājās un birojos, savstarpēji savienotas mājas audio un video iekārtas.

³⁰ <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

³¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13141-Digitalising-the-energy-sector-EU-action-plan_lv.

³²

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/standards_tools_and_labels/documents/egla_report_2021_final.pdf.

sākotnēji ierosināja Komisija, bet ko Parlaments un Padome nav iekļāvuši pēdējā pārskatīšanā.

4.4. Jaunu energopatēriņu ietekmējošu produktu grupu indikatīvs saraksts, kas jāizpēta

Šis darba plāns ir sagatavots pēc detalizētas priekšizpētes, kurā tika izskatītas vairākas iespējamās darba jomas un veikta plaša apspriešanās ar iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām. Sīkāka informācija ir pieejama arī pievienotajā dienestu darba dokumentā.

Daudzsološāko produktu saraksts ar 31 produktu turpmākajam darbam (arī produkti, kas jau ir pētīti iepriekš, bet līdz šim nav reglamentēti), kā norādīts priekšizpētē. Pamatojoties uz provizoriskajām aplēsēm, tie kopā veido **jauna potenciāla izmantošanas posma ietaupījumus 2030. gadā aptuveni 1000 PJ jeb 278 TWh apmērā, t. i., aptuveni 2 % no ES primārās enerģijas patēriņa 2020. gadā**³³. Aplēstais **potenciāls, kas saistīts ar materiālos iemiesoto enerģiju, ir tikpat liels** (un lielā mērā atkarīgs no pieņēmumiem par horizontālo pasākumu tvērumu un stingrību attiecībā uz ilgizturību, kā arī saistīts ar citiem ieguvumiem). **Svarīgi ir tas, ka ietekme laika gaitā palielināsies**, pakāpeniski aizstājot produktu krājumus ar vienībām, kas atbilst jaunajām prasībām. Sākot ar 31 produkta kopumu, tika noteikts ierobežotāks saraksts (sniegts turpmākajā tabulā) ar produktiem, par kuriem **Komisija plāno uzsākt izpēti pētījumus**. Prioritāte tika piešķirta tiem produktiem, kuriem ir vislielākais energoefektivitātes un/vai materiālefektivitātes potenciāls un kuri tajā pašā laikā bija labi novērtēti pēc citiem kritērijiem, un par kuriem ieinteresēto personu atsauksmes neizraisīja būtiskas šaubas attiecībā uz panākumu izredzēm, kā izklāstīts turpmāk.

Produktu grupa	Energotaupības potenciāls 2030. gadam (saistībā ar izmantošanas posmu vai materiālefektivitāti)	Apsvērumi ³⁴
Zemas temperatūras emitētāji (radiatori, pārveidotāji u. c.)	170 petadžouli (PJ) (izmantošanas posms)	Augstākais energotaupības potenciāls, svarīgs renovācijas vilnim/ēku dekarbonizācijai
Profesionālas veļas mazgāšanas ierīces	33 PJ (izmantošanas posms)	Pētīts iepriekš ³⁵ un tagad tiek uzskatīts par nobriedušāku, ņemot vērā progresu tehniskās standartizācijas jomā
Profesionālas trauku	20 PJ (izmantošanas posms)	Pētīts iepriekš ³⁶ un tagad tiek uzskatīts par nobriedušāku, ņemot vērā progresu tehniskās

³³ Jāņem vērā, ka šie ietaupījumi nav jāsummē ar skaitļiem, kas 2016.–2019. gada darba plānā norādīti par to pašu gadu.

³⁴ Papildu informāciju skatīt dienestu darba dokumentā.

³⁵ Pirmo reizi minēts 2012. gada darba plānā.

mazgājāmās mašīnas	posms)	standartizācijas jomā
Universālie ārējie barošanas avoti (<i>EPS</i>)	12–27 PJ (iemiesotā enerģija)	Saikne uz vienotajiem lādētājiem veltīto iniciatīvu; īsteno kā daļu no pašreizējās <i>EPS</i> regulas pārskatīšanas ³⁷
Elektrotransportlīdzekļu lādētāji	11 PJ (izmantošanas posms)	Pēc 2030. gada potenciālais ietaupījums palielināsies, 2050. gadā sasniedzot gandrīz 76 PJ gadā. Tāpēc ir pamatoti apsvērt iespēju noteikt prasības, pirms tiek uzstādīti lieli, potenciāli neefektīvi lādētāji

5. HORIZONTĀLIE ASPEKTI

5.1. Aprites ekonomikas veicināšana

Lai gan energoefektivitātei, protams, ir bijusi galvenā uzmanība ekodizaina darbā ar energopatēriņu ietekmējošiem produktiem, laika gaitā arvien vairāk tiek apsvērti un integrēti citi aspekti, jo īpaši kopš pirmā aprites ekonomikas rīcības plāna³⁸. Papildus dažām spēkā esošām prasībām attiecībā uz ilgzinātību vairāki 2019. gadā pieņemti pasākumi³⁹ ietver jaunus aprites ekonomikas elementus ar prasībām par remontējamību, reciklējamību, darbmūža beigu demontāžu un atkalizmantošanu (skatīt piemērus pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā).

Vienlaikus pēc Komisijas standartizācijas pieprasījuma M/543⁴⁰ Eiropas Standartizācijas komiteja un Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komiteja (*CEN-CENELEC*) ir pabeigušas horizontālos standartus par materiālefektivitātes aspektiem energopatēriņu ietekmējošiem produktiem. Tie ietver horizontālus standartus⁴¹ attiecībā uz ilgzinātību, reciklējamību, remontējamību, atkalizmantošanu un modernizējamību, reciklētā materiāla saturu utt. Pamatojoties uz tiem, var izstrādāt konkrētu produktu materiālefektivitātes standartus energopatēriņu ietekmējošiem produktiem.

³⁶ Turpat.

³⁷ Neraugoties uz to, ka ārējie barošanas avoti jau ir reglamentēti, “universālie” barošanas avoti ir norādīti kā jauna produktu grupa, jo analīze, kas vajadzīga, lai noteiktu nepieciešamos kritērijus/iezīmes, ir būtiska un specifiska. Informāciju par notiekošo pārskatīšanu skatīt: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13351-External-power-supplies-ecodesign-&-information-requirements-review-_lv.

³⁸ COM(2015) 614.

³⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5895.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=564>.

⁴¹

https://standards.cenelec.eu/dyn/www/f?p=205:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:2240017,25&cs=10B7B067CC7107748A52C1C034BB4CFD3.

Pamatojoties uz standartu par remontējamību, atkalizmantojamību un modernizējamību (EN 45554), Komisijas Kopīgais pētniecības centrs ir izstrādājis remonta punktu sistēmu. Komisija pēta iespējas to ieviest attiecīgajiem produktiem, iespējams, kā informāciju energomarķējumā konkrētiem produktiem, piemēram, viedtālruniņiem un planšetdatoriem. Šāda rīcība ir pagrieziena punkts, un tas, visticamāk, uzlabos rūpniecības praksi visā pasaulē.

Turklāt pašlaik tiek pārskatīta Energopatēriņu ietekmējošu produktu ekodizaina metodika (*MEErP*; skatīt pielikumā), lai ieviestu sistemātiskāku veidu, kā, veicot sagatavošanas vai pārskatīšanas pētījumus par konkrētām produktu grupām, aptvert aprites ekonomikas aspektus.

Gaidāmajā darbā turpināsies tendence pastiprināt uzsvaru uz aprites ekonomiku, integrējot attiecīgās prasības, pamatojoties uz līdz šim gūto pieredzi, jo īpaši saistībā ar 2019. gada pasākumu īstenošanu. Šādas prasības tiktu atbalstītas, uzlabojot standartizācijas metodiku un iespējas, un tām būtu jāveicina pāreja uz jauno tiesisko regulējumu par ilgtspējīgu produktu ekodizainu.

Raugoties nākotnē, Komisija arī turpmāk vērtēs iespēju un piemērotību noteikt specifiskākas konkrētiem produktiem piemērojamas prasības šādos aspektos.

Prasību tipoloģija	Energotaupības potenciāls 2030. gadam (saistībā ar izmantošanu vai materiālefektivitāti)
Reciklētā materiāla saturs	160 PJ (materiāla saturs)
Ilgizturība, aparātprogrammatūra un programmatūra	Vismaz 175–1052 PJ (materiāla saturs)
Maz pieejamas, videi nozīmīgas un kritiski svarīgas izejvielas	Liels resursu potenciāls

Prasības teorētiski ir piemērojamas visiem energopatēriņu ietekmējošiem produktiem; būs vajadzīgas īpašas priekšizpētes, lai palīdzētu noteikt produktu kategorijas, kas ir visatbilstošākās potenciālajām regulatīvajām pieejām.

5.2. Standartizācijas darbs

Lai panāktu ekodizaina prasību izpildi vai produktu marķēšanu, pamatojoties uz to attiecīgajiem raksturlielumiem, ir skaidri jānosaka, kā tiek definēti katra konkrētā produkta raksturlielumi un kā tos var testēt. Šajā nolūkā saskaņotie tehniskie standarti, kas nosaka piemērotas testēšanas metodes, var palīdzēt ražotājiem, pieņemot, ka tie izmanto tajos paredzētās metodes, izmantot “**atbilstības pieņēmumu**”, lai pierādītu atbilstību tiesību aktu prasībām. Tehniskās standartizācijas darbs ir ļoti svarīgs, taču bieži vien tas netiek ņemts vērā, un nesenā pieredze liecina, ka ir svarīgi sākt šo darbu pēc iespējas ātrāk un vienlaikus ar jauno vai pārskatīto noteikumu sagatavošanu. Standartizācijas pieprasījumus var pabeigt un pieņemt tikai tad, kad ir pieņemti attiecīgie ekodizaina vai marķēšanas noteikumi. Ideālā gadījumā to izstrāde sākas pirms

tam, lai tos varētu pabeigt savlaicīgi pēc noteikumu pieņemšanas, ņemot vērā aptuveni 27 mēnešus, kas parasti nepieciešami paša standarta izstrādei. Vispārējais process parasti aizņem ievērojami ilgāku laiku, tostarp arī standartizācijas pieprasījuma iepriekšēja pieņemšana un turpmāka standartu novērtēšana un apstiprināšana atsaucei uz *Oficiālo Vēstnesi*. Ja pieņemšanas laikā nav pieejami saskaņoti Eiropas standarti, kas aptver visus attiecīgos aspektus, īstenošanas pasākumos var būt jāiekļauj pārejas metodes.

Ir jāraksta jauni standartizācijas pieprasījumi lielākajai daļai, ja ne visiem jaunajiem vai pārskatītajiem noteikumiem, kas tiek izstrādāti. Nesen ir iesniegti vai pašlaik tiek izstrādāti pieprasījumi attiecībā uz **apgaisojumu, elektroniskajiem displejiem, komerciālām aukstumiekārtām un mājsaimniecībās lietojamām aukstumiekārtām**. Standartu projekti ir izstrādāti vairākām citām produktu grupām, pamatojoties uz senākām pilnvarām.

5.3. Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistrs (*EPREL*)

Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistru (*EPREL*) ir izveidojusi un pārvalda Komisija. No 2019. gada 1. janvāra piegādātājiem (ražotājiem, importētājiem vai pilnvarotajiem pārstāvjiem) **pirms produktu laišanas Eiropas tirgū bija juridisks pienākums reģistrēt *EPREL* visus produktus, uz kuriem attiecas energomarķējuma noteikumi.**

Saskaņā ar tiesību aktiem *EPREL* kalpo šādiem mērķiem:

- **sniegt sabiedrībai informāciju** par tirgū laistiem produktiem un to energomarķējumu, ka arī nodrošināt produktu informācijas lapas;
- **atbalstīt tirgus uzraudzības iestādes** to uzdevumu veikšanā saskaņā ar energomarķēšanas (un riepju marķēšanas) tiesību aktiem, arī to izpildes panākšanā;
- saistībā ar energomarķējumu pārskatīšanu **nodrošināt Komisijai aktuālu informāciju par produktu energoefektivitāti.**

2022. gada martā tika izlaista publiskās saskarnes “beta versija”⁴², kas nozīmē, ka turpmāk *EPREL* sniegtā informācija arvien vairāk **atbalstīs arī citu zaļā kursa rīcībpolitiku īstenošanu**. *EPREL* dati turpmāk tiks primāri izmantoti, lai veiktu novērtējumus produktiem, kuru energomarķējuma klases ir “divas produktu skaita ziņā skaitliski lielākās” klases vai augstākas klases jebkuram konkrētam produktam. Šo kritēriju tagad izmanto, lai īstenotu vairākas ES politikas jomas, arī attiecībā uz **publiskiem stimuliem**⁴³, ilgtspējīgiem **privātā sektora ieguldījumiem**⁴⁴, zaļo **publisko iepirkumu**⁴⁵ un **samazinātām PVN likmēm konkrētiem**

---

⁴² <https://eprel.ec.europa.eu>.

⁴³ Sk. Regulas (ES) 2017/1369 7. panta 2. punktu.

⁴⁴ Sk. ES taksonomiju ilgtspējīgām darbībām un EIF ilgtspējas garantijas izmēģinājuma iniciatīvu *InvestEU* MVU politikas sadaļas ietvaros.

⁴⁵ Sk. ierosinātās *Energoefektivitātes direktīvas pārskatītās redakcijas* IV pielikumu.

produktiem ar energomarkējumu, kas atbilst konkrētam energomarkējumam un attiecīgā gadījumā zemas daļiņu emisijas kritērijiem⁴⁶.

EPREL nodrošina arī funkcijas, kas **veicina piegādātāju un mazumtirgotāju atbilstību**. Piegādātāji var izvēlēties paļauties uz iebūvētu marķējuma ģeneratoru, lai iegūtu grafiskus marķējuma attēlus atbilstīgos formātos, pamatojoties uz deklarētajām produkta snieguma un raksturlielumu vērtībām. Mazumtirgotāji var atsaukties uz *EPREL*, arī izmantojot lietojumprogrammu saskarnes (*API*), izvietojot marķējumus vai produkta informācijas lapas tiešsaistē, kas tiem atvieglo pienākumu nodrošināt aktuālu un saskaņotu informāciju vairākās valodās.

Lai gan *EPREL* šobrīd jau darbojas, **2022. gadā ir jānodrošina atsevišķas funkcijas**, lai sasniegtu iepriekš minētos mērķus. Tās ir:

- īpašs **tīmekļa portāls**, kas kā **vienotais piekļuves punkts sniegs mērķtiecīgu informāciju** iedzīvotājiem, valstu iestādēm, piegādātājiem, tirgotājiem un politikas veidotājiem (Q2/Q3);
- uzlabot lietotāja saskarni un **rīkus, kas pieejami tirgus uzraudzības iestādēm**, lai vienkāršotu un atvieglotu iestāžu ikdienas darbu (Q3);
- **pārveidot tehniskās dokumentācijas struktūru**, lai vienkāršotu piegādātāju reģistrācijas kārtību un atvieglotu ievadītās informācijas analīzi, ko veic atbilstības iestādes (Q1–Q3);
- sākt **pārskatīto noteikumu īstenošanu** attiecībā uz dažām produktu grupām un, iespējams, **pievienot jaunas grupas** (fotoelementi, viedtālruni/planšetdatori) (Q4).

Turklāt būs jāapsver nosacījumi un kārtība, kādā konkrētu **trešo valstu operatoriem un, iespējams, iestādēm no konkrētām trešām valstīm**, jo īpaši tām, kas ietilpst muitas savienībā vai Enerģētikas kopienā, **tiek piešķirta piekļuve *EPREL* vai dažām tā funkcijām**. Tomēr šo norišu konkrētā kārtība un sekas būs rūpīgi jāanalizē, jāsapatavo un, visbeidzot, jāievieš, un to nevar izdarīt ļoti īsā laikā.

5.4. Tirgus uzraudzība un atbalsts ekonomikas operatoriem

Efektīva tirgus uzraudzība ir būtiska, lai nodrošinātu, ka noteikumi tiek pienācīgi ieviesti, ka gaidāmie **ieguvumi materializējas**, ka tiek nodrošināti **vienlīdzīgi konkurences apstākļi uzņēmumiem**, ka **patērētājiem tiek sniegta uzticama informācija par produktiem** un ka gan iedzīvotāji, gan regulatori, gan uzņēmumi **uzticas regulējumam**.

Tirgus uzraudzība ir valstu kompetencē, un dati par izpildi un atbilstību ir nepietiekami, jo pašlaik valstīm nav uzlikts pienākums par tirgu uzraudzību sagatavot ziņojumus. Pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem un kā apstiprināts ERP 2020. gada ekodizaina revīzijā, **neatbilstība ir būtiska problēma**. ES finansētajos tirgus uzraudzības projektos bieži novērojams liels tādu

---

⁴⁶ Sk. jauno 22. punktu, kas pievienots Direktīvas 2006/112/EK III pielikumam <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/lv/pdf>.

produktu īpatsvars, kuriem ir atbilstības problēmas (gan formālas neatbilstības, gan neatbilstības satura ziņā)⁴⁷, taču tās ir salīdzinoši nelielas formālas neatbilstības, ko var novērst ar brīvprātīgu rīcību (piemēram, nepareiza vērtība produkta informācijas lapā), un nevis tikai nopietnas problēmas, piemēram, minimālās ekodizaina prasības neievērošana. Kopumā tiek lēsts, ka **neatbilstības dēļ tiek zaudēti vismaz 10 % no potenciālā enerģijas ietaupījuma, ko nodrošina ekodizains un energomarķējums**, proti, 15,3 Mtoe primārās enerģijas gadā 2020. gadā (jeb 178 TWh) un **6,4 miljardi EUR gadā patērētājiem**, ko tie varētu ietaupīt par enerģijas rēķiniem (pamatojoties uz 2020. gada enerģijas cenām). Tas nozīmē **31 Mt CO₂ ekv. papildu emisijas gadā un rada ievērojamus ieņēmumu un darbvietu zaudējumus rūpniecībā**. Šie skaitļi liecina, ka, izsakot to monetāros ieguvumos, dalībvalstīm būtu izdevīgi palielināt jau tā niecīgos tēriņus valsts tirgus uzraudzībai ekodizaina un energomarķējuma jomā.

Nākamajā periodā **Komisija pastiprinās atbalstu dalībvalstīm**, lai veicinātu iedarbīgāku un vienotāku tirgus uzraudzības piemērošanu ekodizaina un energomarķējuma jomā. Tas ietvers šādus pasākumus:

- pastāvīgi uzlabot **IT rīkus**, piemēram, tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēmu⁴⁸ (*ICSMS*) un *EPREL*, un atbalstīt citus rīkus, piemēram, tos, kas palīdz risināt problēmas, kuras saistītas ar tirgus uzraudzību e-komercijas jomā un jaunām piegādes ķēdēm;
- **tehniskais un loģistikas atbalsts administratīvās sadarbības grupām (*AdCos*)**;
- **kopīgu vai saskaņotu darbību un kampaņu finansēšana**;
- **politiskā līmenī sadarboties ar dalībvalstīm** attiecībā uz veidiem, kā uzlabot tirgus uzraudzību, arī attiecībā uz to, cik daudz resursu dalībvalstis tam nodrošina;
- ierosināt **jaunas tiesību normas**, kas uzlabos tirgus uzraudzību saistībā ar ierosināto Ekodizaina regulu (sk. IPI);
- citas attiecīgas darbības, kas plānotas Eiropas produktu atbilstības tīkla (*EUPCN*) 2021.–2022. gada darba programmā, arī muitas dienestu iesaiste.

Komisija arī turpinās atbalstīt **ekonomikas operatoru centienus panākt atbilstību** dažādos veidos, piemēram, izmantojot funkcionālas pastkastītes, kurās var uzdot jautājumus, izstrādājot īpašus norādījumu dokumentus, izmantojot bieži uzdoto jautājumu sadaļu, ievieojot informāciju Komisijas tīmekļa vietnē utt. Tā arī apsvērs iespēju **piešķirt ES finansējumu, lai izveidotu nozares virzītu atbilstības atbalsta mehānismu**, kas veicinātu proaktīvus informēšanas pasākumus un sniegtu savlaicīgu un mērķtiecīgu palīdzību, lai palīdzētu piegādātājiem un mazumtirgotājiem vieglāk izprast un izpildīt savus pienākumus.

---

⁴⁷ Tā tas bija, piemēram, attiecībā uz ledusskapjiem, kas pārbaudīti *EEPLIANT2* projekta ietvaros 2018.–2019. gadā. *EEPLIANT3* projekta provizoriskie rezultāti 2021. gada novembrī lielā mērā to apstiprina: **75 %** pārbaudīto produktu ir problēmas ar tehnisko dokumentāciju vai tiešsaistes marķēšanas prasībām, tomēr jāņem vērā, ka rādītāji var nebūt pilnīgi precīzi uz risku balstītās pieejas dēļ, ko parasti izmanto produktu paraugos.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/information-and-communication-system-market-surveillance_en.

5.5. Starptautiskie aspekti un sadarbība

ES politikas pasākumiem attiecībā uz ekodizainu un jo īpaši energomarķējumu un saistītiem tehniskajiem standartiem un testēšanas procedūrām reglamentētiem produktiem ir bijusi **plaša pozitīva ietekme trešās valstīs, kas atrodas tālu aiz ES robežām**⁴⁹.

No vienas puses, **vairāki nozīmīgi ES tirdzniecības partneri sistemātiski piemēro ES ekodizaina un/vai marķēšanas noteikumus**, ņemot vērā to dažādās attiecības ar ES. Tas jo īpaši attiecas uz **EEZ, muitas savienību ar Turciju un Enerģētikas kopien**. No otras puses, ražotājiem citās lielākajās eksportētājvalstīs jebkurā gadījumā ir jāatbilst ES prasībām, lai varētu laist preces ES tirgū, kas savukārt var sekmēt un atvieglot tādu iekšzemes prasību noteikšanu, kuras ir pilnībā vai daļēji saskaņotas ar ES. Vienlaikus ir svarīgi, lai ES arī turpmāk ievērotu šajā jomā piemērojamos noteikumus PTO līmenī.

Starptautiskā sadarbība produktu efektivitātes jomā ir arī faktors, kas nosaka programmas attīstības ātrumu un virzīšanu visā pasaulē. Dažas trešās valstis uzskata, ka būtu vērts piemērot līdzīgas vai identiskas prasības, izmantojot priekšrocības, ko sniedz līdz šim paveiktais ES noteikumu izstrādē. Tajā pašā laikā **ES ir tālu no vadošās lomas attiecībā uz visu uzskaiti** vai produktiem, tāpēc tā var arī mācīties no citur īstenotajiem darbiem un izmantot tos. Regulējuma konverģence var arī mazināt atbilstības novērtēšanas izmaksas, ar kurām saskaras ES uzņēmumi, kas apkalpo gan svarīgus eksporta tirgus, gan ES tirgu. Lai veicinātu šādu savstarpēji izdevīgu apmaiņu, Komisija turpinās sniegt atbalstu un piedalīties vispārāzītos starptautiskos daudzpusējos produktu politikas forumos, piemēram, **Starptautiskās Enerģētikas aģentūras Energoefektīvas tiešās lietošanas iekārtu (4E) tehnoloģiju sadarbības programmā**⁵⁰ un **Superefektīvu iekārtu un ierīču izvēšanas iniciatīvā**⁵¹. Tiks turpināta arī divpusēja sadarbība, lai paātrinātu ekodizaina un energomarķējuma paraugprakses ieviešanu partnervalstīs un vēl vairāk uzlabotu regulējuma konverģenci visā pasaulē.

6. SECINĀJUMI

ES ekodizaina un energomarķējuma programma ir viena no pasaulē lielākajām un visilgāk īstenotajām ierīču programmām, kas izmanto **vienotā tirgus ietekmi** ES un ārpus tās, sniedzot labumu patērētājiem, uzņēmumiem un videi.

Ekodizains/energomarķējums sniedz **būtisku un pieaugošu ieguldījumu Eiropas zaļā kursa** un paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” mērķu sasniegšanā, kā arī palīdz patērētājiem, kuri saskaras ar augstām enerģijas cenām un kuru rēķini citādi būtu daudz augstāki: ņemot vērā pašreizējo cenu līmeni, tiek lēsts, ka šābrīža politika palīdzēs **enerģijas lietotājiem Eiropas Savienībā ietaupīt vairāk nekā 250 miljardu EUR gadā**.

⁴⁹ “Study on Impacts of the EU’s Ecodesign and Energy/Tyre Labelling Legislation on Third Jurisdictions”, *Waide et al*, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/201404_ieel_third_jurisdictions.pdf.

⁵⁰ <https://www.iea-4e.org/>.

⁵¹ <https://www.superefficient.org/>.

Investējot šīs programmas īstenošanā un stiprināšanā, lai labāk saskaņotu ieceres un resursus, tiek ieguldīts arī **spēcīgākā ES noturībā, lai labāk izturētu nākamās enerģijas cenu krīzes** un piegādes drošības problēmas, kas saistītas ar ES atkarību no importētā fosilā kurināmā. Tāpat arvien lielāka uzmanība materiālefektivitātei, piemēram, reciklējamībai, veicina lielāku **piegādes ķēdes noturību** ES.

Starptautiskās sadarbības uzlabošana gan daudzpusējā, gan divpusējā līmenī ir nepieciešama, lai paātrinātu produktu energoefektivitātes programmu ieviešanu visā pasaulē, un tā var arī palīdzēt uzlabot regulējuma konverģenci ES un partnervalstu labā.

Eiropas ražojumu energomarkējuma reģistrs (EPREL) nodrošina bezprecedenta tirgus pārredzamību un paver jaunas iespējas, lai informētu ES patērētājus un sadarbotos ar tiem. Tas arvien vairāk būs arī praktisks **instruments, kas nesēn ieviestos nosacījumus attiecībā uz produktu sniegumu palīdzēs īstenot citās ES politikas jomās** (zaļā taksonomija, zaļais publiskais iepirkums saskaņā ar Energoefektivitātes direktīvu, publiskie stimuli, PVN direktīva).

Šai politikas jomai joprojām ir **ievērojams potenciāls sniegt ļoti rentablus papildu ieguvumus** ES patērētājiem, samazināt gaisa piesārņojumu un ietaupīt enerģiju/ aiztaupīt CO₂ emisijas, kas citādi varētu būt jānodrošina ar citām politikas jomām ES vai valstu līmenī. Tomēr ir vajadzīgi ievērojami centieni, lai laikus pārskatītu spēkā esošos noteikumus, atbalstītu pareizu piemērošanu/izpildi, pilnveidotu *EPREL* un izpētītu jaunu energopatēriņu ietekmējošu produktu regulējumu.

Tāpēc saistībā ar ilgtspējīgu produktu politikas paketi Komisija ir skaidri norādījusi, ka ir ievērojami jāpalielina resursi, kas piešķirti ekodizaina politikas īstenošanai kā daļai no vērīgākā ilgtspējīgu produktu politikas, un aicina dalībvalstis rīkoties tāpat, nodrošinot savu tirgu uzraudzību.